

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

Редакторъ: ХРИСТО ШАЛДЕВЪ

Редакция и администрация: ул. Пиротъ, № 5, телеф. 19-32

Годишенъ абонаментъ за Царството — 120 лв., за Европа — 200 лв., за Америка — 2 долара, Отдѣленъ брой 15 лв

Списанието е одобрено отъ Министерството на Народн. Просвѣщение съ окржко № 40,358 отъ 28 XI. 1933 г.

ILLUSTRATION d'„ILINDEN“ Redaction et administration: rue Pirot, 5. — Sofia, Bulgarie

Д е б ъ р ъ

Ти утро сребролико и слънце на възходъ
Си, Лебъръ, градъ стариненъ и съ искренъ си народъ,
Що своето обича и скланя си чело
Предъ башини завети и родното дѣло!

Отъ далнинитъ сини те гледа тжно Шаръ,
Надежда той ти праща като на скжпъ другаръ,
А Стогово съ горчиви налѣни е очи,
Вищарица чело си навжсила, мълчи!

Сцена изъ драмата „Македонска кървава сватба“ — Заграбването на Цвѣта

Градъ Битоля

Битоля въ старо време билъ разположенъ на юго-западъ близо до село Буково и се наричалъ Хераклия.

Основанъ е билъ отъ Филипъ II около 250 год. преди Р. Хр. Римлянитъ сж превзели града въ 200 години преди Христа следъ две ожесточени борби между селата Горничево и Баница. Хераклия почналъ бързо да се развива следъ построяването прочутия воененъ пжтъ via Ignatia (Игнатиевъ пжтъ), който идълъ отъ Драчъ—Битоля—Солунъ.

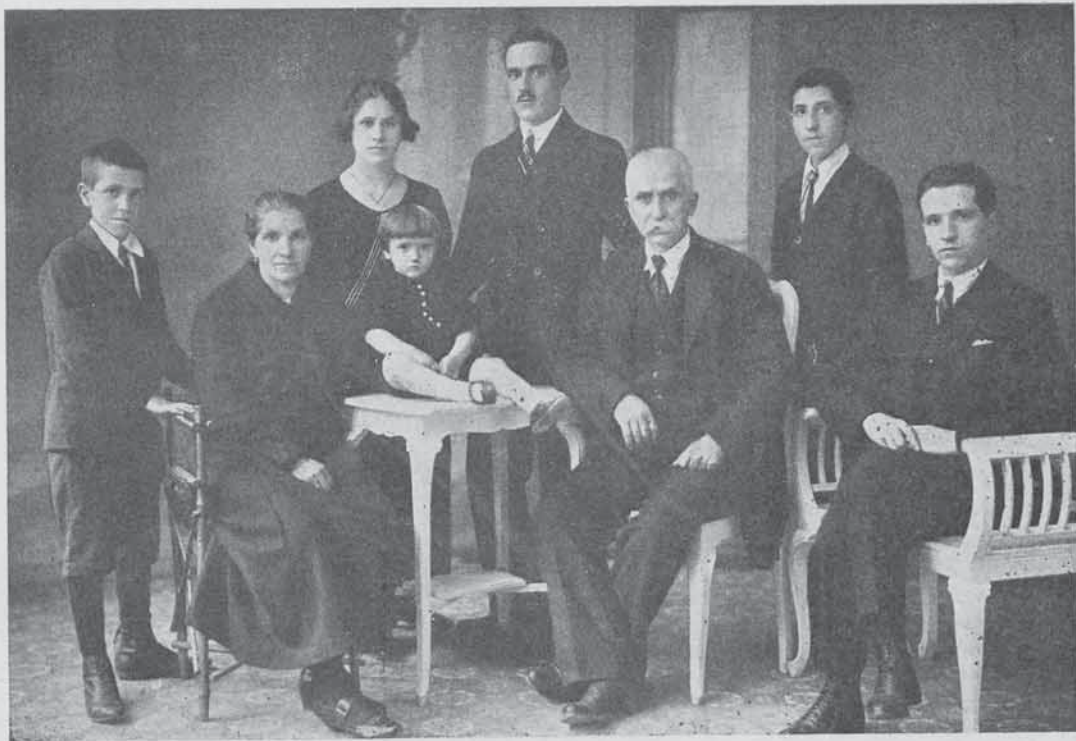
Въ този кжтъ на Македония рано е проникнало християнството: Хераклийскитъ епископъ Евагрия е заседавалъ въ Сердикийския (Софийския) съборъ въ 347 г.

Когато областта била заселена отъ славяни, градътъ добилъ славянско име Битоля (отъ обитель—монастиръ) и билъ премѣстенъ на сегашното си мѣсто.

Въ 1014—1015 год. Битоля билъ седалище на българския князь Гаврилъ, отъ когото византийския имераторъ Василий Българоубиецъ отне.

Къмъ 1097 Битоля подпада подъ владичеството

на кръстоносцитъ; въ времето на Асенъ II — минава въ български ржце; въ 1330 г. — влиза въ сѣрб-

Анастасъ Лозанчевъ съ семейството си.

ската държава, а въ 1382 год. турския полководецъ Тимуръ паша го превзема и разпрѣсва християското му население. Въ продължение на 250 години градътъ приема турски обликъ, понеже бива заселенъ съ турци, преселени тукъ отъ М. Азия. Турцитъ го именуваха Монастиръ.

Следъ потушаването на албанскитъ бунтове

презъ 1802—1830 г. Битоля става важенъ центъръ въ всѣко отношение: стопански, административенъ, воененъ.

Още отъ най старо време Битоля е билъ седалище на епископъ, а по-после издигнатъ въ митрополитско достойнство.

Старата титла на митрополита е била „архиепископъ и екзархъ на цѣла Македония“.

Следъ учредяването на Българската екзархия Пепалонийската епархия съ градоветъ Битоля и Прилепъ, макаръ и да взе живо участие въ създаването на първата чрезъ своя представителъ Методи Кусевъ, остана вънъ отъ екзархийската областъ. Обаче, истиямътъ (преброяването) на населението, станало по заповѣдь на В. Порта презъ 1874 год., даде право на епархията да бжде обявена за българска

Битолскитъ българи на брой 15252 (отъ 22,792 християни) въ последнитъ години на турското владичество се радваха на две градски черкви: Св. Недѣля, изградена презъ 1862 г., и Св. Богородица (1873) съ осемъ енории въ града и толкова свещеници.

Броятъ на българскитъ училища въ града презъ 1911/912 уч. година бѣше:

I. Деветъ основни смѣсени училища съ 37 учители и 902 ученици (628 мжж, и 274 жен.), а именно:

1) Централно, открито	въ 1862 г.
2) Горно Ени махала	„ 1869 „
3) Горни Баиръ	„ 1871 „
4) Бѣла-чешма	„ 1872 „
5) Долни Баиръ	„ 1883 „
6) Арнаутъ махала	„ „ „
7) Куртъ-дере	„ 1889 „
8) Долно Ени-махала	„ 1898 „
9) Мечкаръ махала	„ 1905 „

II. Въ 1880/81 уч. год. въ Битоля се откри I класъ, презъ 1883/84 година класното училище става четвъртокласно съ 5 учителски сили, а числото на ученицитъ въ класното училище достигна до 96.

Презъ 1899/900 класното мжжко училище се издига въ пълна класическа гимназия съ 12 учители и 102 ученици.

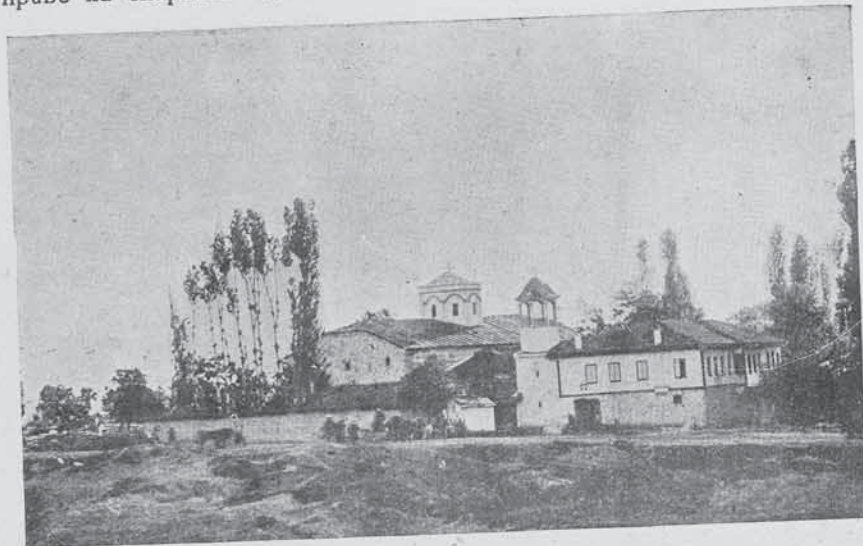
Презъ 1911/12 уч. год. гимназията брои 120 ученици (само въ горнитъ класове IV—VII), при които, като се прибавятъ и ученицитъ отъ прогимназията 109, всичко — 229 възпитаници при 15 учителски сили.

При гимназията съществуваше и добре уредонъ пансионъ съ 84 пансионери.

Пакъ презъ 1881/82 уч. год. отъ смѣсеното класно училище се отдѣля девическо класно съ I класъ, което презъ 1896/97 год. става IV-токласно, презъ 1904/905 — петокласно, а презъ 1911/912 въ девическото класно училище, въ което е имало 112 ученички и 9 учители,

При щщото училище съществуваше стопанско, открито въ 1908/909 съ 39 ученички и 2 учители специалистки.

Съобщава: Ил. Ивановъ

Историческата черква „Св. Недѣля“ въ Битоля.

и присъединена къмъ българската народна църква.

Наскоро следъ това биде ржкоположенъ за пастироначалникъ Евстатий, но, поради събитията отъ 1876 и 1878 год., му се попречи да отиде въ епархията си: тя остана вакзнтна до края на 1896 г., когато Охридскитъ митрополитъ Григорий получи братъ за Пелагонийски митрополитъ.

Н 7 ноемврий 1907 г. последниятъ се помина и на негово мѣсто бѣ избранъ Авксентий, починалъ въ София презъ 1918 г.